בעזהשי"ת

בְּשְׁבִילֵי הָאָרֶץ

וועכנטליכע גליון ארויסצוברענגען שבח ארץ ישראל

גליון מס' 14

פר' ראה
כ"ה אב תש"פ
August 15, 2020

יְבָרֶכְךָ ה' מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

"**וראה**" - ותהיה רואה בטובת ירושלים בעת בנינה.
"**יברכך ה'**" - כי יברכך ה' מציון, מקור שפע הברכות כולן.

(מצודת דוד, תהלים קכח ה)

בשביל הלקט

מאמרים פון ספרים הקדושים וואס ברענגן ארויס די מעלות פון א"י

ישיבת א"י

מעשה בר' יהודה בן בתירא ורבי מתיא בן חרש ורבי חנינא בן אחי, רבי יהושע ורבי יונתן שהיו יוצאים חוצה לארץ והגיעו לפלטום וזכרו את ארץ ישראל, זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשת אותם וישבת בארצם (דברים יב) וחזרו ובאו למקומם, אמרו ישיבת א"י שקולה כנגד כל המצות שבתורה. ומעשה ברבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר שהיו הולכים לנציבים אצל ר' יהודה בן בתירא ללמוד הימנו תורה והגיעו לציידן וזכרו את ארץ ישראל זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה (דברים יא) וירשתם אותה וישבתם בה, חזרו ובאו להם למקומם, אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצות שבתורה.

(ספרי, ראה)

חלק בא"י

א"ר פרנך כל מלך שהיה בחו"ל אם לא היה קונה עיר אחת בא"י לא היה נקרא מלך, ראה מה כתיב גבי עכן (יהושע ז) וארא בשלל אדרת שנער אחת טובה, פורפירא בבלאה, ומנין היה ביריחו פורפירא בבלאה, אלא שהיה מלך לשם וקנה עיר בא"י, הוי ארץ שצביונה של אומות בה.

(תנחומא ראה)

מצות התליות בארץ

ולכאורה תמוה, מה ענין השמחה (של תחית המתים) בהתחדש הגוף הגשמי והלבשת הגשמי בו, הלא טוב לו אז בעולמות עליונים בלי גוף, מעתה בגוף, אבל האמת הוא כדברינו, מגודל שמחת עבודת הגוף לבורא יתברך שמו, אין קץ. וזהו שבקש משה לכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפריה הוא צריך, אלא לקיים המצות התליות בארץ בעודו בגוף.

(פרי הארץ, ראה ב')

המשך בדף ב'

צוקי פארק אדמית, צפון גליל
Credit @ruchyl_photography

אם הבנים שמחה

הגאון רבי ישכר שלמה טייכטהאל זצ"ל הי"ד
ראב"ד פישטיאן-סלאוואקיי ובע"מ שו"ת משנה שכיר
מתורגם באידיש - מיר פרובירן זיך צו האלטן ווי נענטער צום לשון המחבר

פרק ראשון

הצרות וחבלי משיח - "קול דודי דופק" - המשך...

איך האב געלערנט נאך א טעם פאר דעם, פארוואס דער אייבישטער שיקט אונז צרות און רדיפות פאר ביאת משיח בב"א, פונעם ג-טליכן מקובל רבינו יוסף גיקטילא[28], אין זיין ספר "צפנת פענח" על הגדה של פסח, אויפן פסוק "בָּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל - געלויבט איז ה' וואס היט זיין צוזאג פאר די אידן", "מיר דארפן חוקר זיין מיט א חקירה גדולה דאס גלות מצרים וואס איז א גרויסע סוד, אז אזוי ווי דער אייבישטער האט אויסגעוועהלט די קינדער פון אברהם, אויב וואלט ער זיי נישט געשיקט אין גלות - וואלטן זיי נישט געקענט מקבל זיין די תורה, ווייל אויב וואלטן זיך אידישע קינדער געמערט אן א גלות, זיי וואלטן זיך געהאלטן פעסט אין ארץ ישראל און דארט מצליח געווען, אן קיין תורה מפי הגבורה, וויאזוי וואלט מען זיי דערנאך געקענט אריינטראגן אין דעם מדבר זיי צו אסר'ן מאכלות אסורות, עריות און נאך אנדערע זאכן, אויב וואלטן זיי זיך געדארפט צוריקהאלטן פון עסן פלייש אדער טרינקן וויין וואלטן זיי זיך גאר שטארק מצער געווען, וויבאלד זיי זענען אין דעם זייער שטארק געוואוינט. כ"ש די אלע תרי"ג מצות פאר דורות לאנג, איז דען דא א שווערערע זאך פאר דעם מענטש ווי דעם. האט דער אייבישטער זיי געדארפט שיקן קיין מצרים וכו', זיי האבן נישט געמעגט ארויסגיין פון דארט ווייל זיי זענען געווען אונטער א שווערן שעבוד וכו'. און ווען דער אייבישטער האט געשיקט משה רבינו ע"ה, האט ער אים געזאגט, "גיי זאג די אידן אז איר דארפט מקבל זיין תרי"ג מצות, אויב זענט איר וויליג דערויף, וועט איר ווערן אויסגעלייזט, אויב נישט, בלייבט איר ווי עטס זענטס. דאס איז געווען די הסכמה אין מצרים, ווי דער פסוק זאגט[29] "בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם וגו'", די סוד איז מרומז אינעם פסוק[30] "זֶה שְּׁמִי לְעֹלָם", וועגן דעם האט געדארפט פאסירן גלות מצרים אז זיי זאלן קענען מקבל זיין די תורה, און ווערן באצאלט מיט אלעם גוטס וואס דער אייבישטער וויל אויף זיי משפיע זיין" עכ"ד הק'. זעהן מיר פון זיינע ווערטער, אז די סוד פונעם גלות איז געווען אז די אידן זאלן ווערן ארויסגיין פון מצרים צום מדבר כדי צו מקבל זיין די תורה, ווייל אויב וואלטן זיי געהאט פון אלעם גוטס, וואלטן זיי נישט געוואלט ארויסגיין צו א וויסטן מדבר און מקבל זיין די תורה, און אננעמן נייע איסורים אויף זאכן וואס זיי זענען געוואוינט דערצו פון פריער.

מיט דעם קענען מיר אויך מסביר זיין די טעם פון די צרות וואס פאסירט צו אונז פאר ביאת משיח, עס איז באקאנט אז די לעצטע גאולה וועט זיין אויף אייביג, נאכדעם וועט מער נישט זיין קיין שעבוד און גלות, דער אייבישטער וויל אז אפילו איין נפש מישראל זאל נישט פארלוירן גיין צווישן די פעלקער, ווי דער פסוק זאגט[31] "וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד - איר וועט ווערן צוזאמגעקליבט איינס ביי איינס", "לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח[32] - עס וועט נישט פארשטויסן ווערן פון מיר א פארשטויסענער". אויב וואלט די גאולה געקומען מתוך רואיגקייט און שטילקייט פון די פעלקער, וואלטן געווען אסאך אסאך מאחינו בני ישראל וואס וואלטן נישט געוואלט ארויסגיין, וואס פעלט זיי דען אין גלות, זיי זענען חשובים, עשירים און שרים אין די אויגן פון די פעלקער, ווי די ראהטשילדס און די באראנען וואס האבן דערגרייכט גרויסקייט און כבוד און דערהויבן געווארן צו שרים און נכבדים, וואס האבן זיי מיט משיח אדער ארץ ישראל, זיי האבן דא א משיח מיט א ירושלים און זיי דארפן נישט עפעס א בעסערע משיח פון וואס זיי האבן יעצט דא. אזוי ווי די רייכע אידן האבן געטוהן ווען זיי זענען רואיג געזעצן אין בבל בימי עזרא. ווי רש"י זאגט אין קידושין[33], אז אפילו די עהרליכע וואס זענען געזעצן אין בבל מיט רייכקייט און פרידן, זענען נישט ארויף מיט עזרא הסופר, נאר די ארעמעלייט, די געקלאפטע זענען מיט אים מיטגעגאנגען. אזוי ווערט אויך געברענגט אין ספר הדורות,[34] "ר' יוזפא שמש האט אינעם יאר ש"פ אלס בחור געלערנט אין די ישיבה פון הגאון מו"ה פנחס סג"ל ווען ער איז געווען רב אין פולדא, האט ער דעמאלטס נאכגעזאגט פון זיין רבי דער סמ"ע, "די סיבה פארוואס עס איז דא אזויפיל צרות אין ווירמייזא[35] מער ווי אין אנדערע קהילות און לענדער, ווייל ביי חורבן בית ראשון זענען אידן געקומען אין זיך באזעצט בק"ק ווירמייזא, און ווען די זיבעציג יאר האבן זיך געענדיגט און אידן האבן אנגעהויבן ארויפגיין קיין ארץ ישראל און ירושלים, האבן די אידן פון ווירמייזא נישט געוואלט מיטגיין, האבן די אנשי ירושלים זיי געשיקט א בריוו, אז זיי זאלן אויך זיך באזעצן אין ארץ ישראל, כדי זיי זאלן אויך קענען קומען עולה רגל זיין קיין ירושלים, האבן די אידן צוריק געענטפערט "קערטס אייך צוריק צו ירושלים הגדולה, און מיר וועלן בלייבן דא וואוינען אין ירושלים הקטנה", ווייל אין יענע צייט זענען די אידן געווען זייער חשוב אין די אויגן פונעם מושל און פון די גוים און זיי זענען געווען גרויסע עשירים. צוליב דעם ווערט אויף זיי באנייט שטערקערע גזירות ווי אין אנדערע פלעצער", עכ"ל. איך קען דא צולייגן, אפשר צוליב דעם איז שטענדיג ארץ אשכנז געווען שלעכט פאר אידן, אלע צרות און גזירות האבן זיך דארט אנגעהויבן, פאר דעם וואס קען די אידישע היסטאריע[36] פון די מיטלאלטער יארן ביז יעצט אין אונזער צייט. עכ"פ זעהן מיר אז וויבאלד זיי האבן זיך געפילט פארזיכערט אין זייער לאנד, איז וועגן דעם געקומען אויף זיי די אלע צרות און גזירות. אזוי איז אויך אין אלע לענדער וויבאלד מען האט מסיח דעת געווען פון זיך צוריקצוקערן און זיך באזעצן אין ארץ ישראל, איז דאס די עצה פונעם גדול העצה[37] וואס ברענגט צו דעם גלות און שעבוד קשה כדי אונז צו דערוועקן אז מיר זאלן וועלן זיך צוריקצוקערן קיין ארץ ישראל. אזוי אויך שרייבט דער יעב"ץ,[38] "וועגן די היסח הדעת פון ארץ ישראל קומט גלייך די אלע צרות אויף אידן. וזה אמת וברור, און דאס איז די סוד פונעם גלות, כמו שכתוב רבנו המקובל הנ"ל.

המשך בדף ב'

---

[28] בעל "שערי אורה" מובא בב"י כמה פעמים, היה חי בשנת ה"א ק'

[29] שמות ג, יב

[30] שמות ג, טו

[31] ישעיהו כז, יב

[32] שמואל ב, יד

[33] קידושין סט ע"ב

[34] ה"א ש"פ, בהשמטה בשם ספר "מעשי נסים" סי' ט'

[35] ווארמס, דייטשלאנד

[36] נאר א טייל פון די מיטלאלטער צרות אין מדינת אשכנז: חורבן קהילות אשכנז בשעת די מסעי הצלב, די קרייצוגלער ד' תתנ"ו (1096) און ד' תתקפ"ט (1229), ד' תתקמ"א (1181) פאגראם אין וויען, ד' תתקנ"ה (1195) פאגראם אין שפייער, ד' תתקפ"א (1221) פאגראם אין ערפורט, ד' תתקפ"ה (1225) פאגראם אין מקלנבורג, ה' א' (1241) פאגראם אין פראנקפורט דמיין, ה' נ"ח (1298) גזירת רינטפלייש, ה' פ"א (1321) גזירת מצורעים, ה' ק"ח-ק"ט (1348-9) די שווארצע מגיפה פאגראמס, ה' קמ"א (1381) גירוש שטראסבורג, ה' קמ"ט (1389) גזירת פראג, ה' קנ"ט (1399) עלילת דם אין פוזנא, ה' ק"פ (1420) גזירת וויען, ה' קפ"ו-רי"ג (1246-1453) גירוש קעלן, אוגסבורג, באוואריע, ברעסלאו.

[37] ירמיה לב, יט

[38] הקדמה לסולם בית אל

הגליון של שבוע זו נתנדב ע"י ידידינו
הרה"ח ר' **אהרן נאה** הי"ו - ניו יורק
לעילו נשמת זקינו הגאון רבי **ישכר שלמה טייכטהאל** זצ"ל הי"ד
בעל המשנה שכיר
לעילו נשמת רביה"ק **יואל** בן **חנני' יו"ט ליפא** מסאטמאר זי"ע
לרגל יומא דהילולא כ"ו אב

בשבילי הארץ

וועכנטליכע גליון ארויסצוברענגען שבח ארץ ישראל

בשבילי הלקט - המשך מדף א'

השראת השכינה

...ע"כ נאסר לעולם הבמות, כי שכינת עוזנו לא זזה מכותל המערבי לעולם (שמות רבה ב') ושם קביעת השראת אלקינו ית"ש אע"פ שאין בית. ולזה אמר כאן הכ' והיה המקום אשר יבחר ה' אלקיכם לשכן שמו שם, כלומר המקום דייקא שנקרא ע"ש המקום ב"ה, שהוא מקומו של עולם, אשר יבחר וגו' שיבחר בו ה' להיותו מובחר הארץ זך ונקי מכל פסולת והרע, כי הלא אין הקב"ה מיחד שמו על הרעה, ואשר יבחר בו, הוא הקדוש ומזומן להשראת הקדושה לשכן שמו שם, להיותו מוסר ומובדל מכל בחינת הרע, ועל כן תביאו וגו'.

(באר מים חיים, ראה)

מכלל דבעי דרישה

...וזהו שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה, פי' אם לשכנו תדרשו ותבקשו פניו שזהו לשון דרישה, כמ"ש (תהלים קה, ד) דרשו הק ועוזו, (ישעיה נה, ו) דרשו את ה' בהמצאו, לשון בקשה, אם תבקש פניו אז תזכה ובאת שמה והבאת שמה, וכן הוא אומר (ירמיה ל, יז) ציון דורש אין לה, מכלל דבעי' דרישה, הוא כמ"ש לשכנו תדרשו, ר"ל שצריך להתפלל על ציון להבנות במהרה...

(תפארת שלמה, ראה)

דבעי' דרישה

בפסוק לשכנו תדרשו. הוא גם על זמן הזה כאשר חכמים הגידו דבעי' דרישה. וכמו שדרשו חז"ל לא תעשון כן שלא יגרמו עונותיכם לבהמ"ק שיחרב. כמו כן ע"י מעש"ט שדורשין השראת השכינה הוי בכלל מצות בנין בהמ"ק. ואבותינו הראשונים מרוב התשוקה שהי' להם זכו להמשיך השכינה למטה. מכ"ש עתה אשר כבר הוציאו הראשונים זאת מכח אל הפועל. בנקל לנו לעורר הראשונות בכח התשוקה.

(שפת אמת, ראה, תרמ"ד)

מצות התלויים בארץ

ושמרתם לעשות וגו'. פירוש לפי שהמצות שבא לצוות עליהם הם תלויים בארץ לזה אמר להם שישמרו, על דרך אומרו (בראשית לז) ואביו שמר את הדבר, והכוונה שיהיו מחכים לעשותם, והכוונה בזה שהגם שבזמן שהוא מדבר עמהם אינם בידם לעשותם יהיו משמרים הדברים לעשות אותם כשיגיע העת, וגמר אומר אלה החוקים וגו' פירוש אלה הם שאני מצוה אתכם שתשמרו לעשות בארץ, פירוש לפי שהם תלוים בביאת הארץ כי שם צוה ה' לאבד כל המקומות, וכל זמן שלא באו שמה אינם בידם לעשות.

(אור החיים הק', ראה יא, לב)

אין בו קליפות

אין שום קליפה ומלאך המות שולט בא"י אפילו בחלל שלה, וע"ז נאמר לה' הארץ ומלואה (תהלים כ"ד א').

(ילקוט חדש, מערכת ארץ ישראל וחוץ לארץ אות ע"ה)

טובה הארץ מאד מאד (במדבר יד, ז)

אם הבנים שמחה - המשך מדף א'

זעהט וואס חז"ל זענען מפרש אין מדרש[39] אויפן פסוק[40] "וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה - ער האט ארויסגעשיקט דעם טויב", א יונה איז א גוטער סימן פאר אידן. פונקט אזוי ווי דאס טויבעלע האט נישט געטראפן א מנוחה פאר אירע פיסלעך, אזוי וועלן אידן נישט האבן קיין מנוחה אין גלות, שנאמר[41] "וְלֹא יִהְיֶה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלֶךָ - עס וועט נישט זיין קיין מנוחה צו די פלאך פון אייער פיס", און אזוי ווי די יונה איז צוריק צו די תיבה, אזוי אויך וועלן אידן זיך צוריקקערן צו זייער לאנד צוליב די אלע צרות פון די גוים וואס איז נמשל צו וואסער, שנאמר[42] "הוֹי הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים כַּהֲמוֹת יַמִּים יֶהֱמָיוּן - וויי צו די אלע פעלקער ווי די פולע ימים וועלן זיי פארשוועמט ווערן", עכ"ד. זעהן מיר קלאר אז די גלות וועט זיי צוריקשיקן צו זייער לאנד. אזוי אויך לערנען מיר דאס אין מדרש איכה[43] אינעם פסוק[44] "הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ - זי וועט זיצן צווישן די פעלקער און וועט נישט טרעפן קיין רוה-ארט", זאגט רבי שמעון בן לקיש, אויב וואלט זי געטראפן א רואיג ארט, וואלט זי זיך נישט צוריקגעקערט. אזוי אויך ווערט געברענגט אין בראשית רבה[45] "וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ - די טויב האט נישט געטראפן א רוה-ארט"[46] - זאגט יהודה בר נחמן בשם רבי שמעון, אז אויב וואלט זי געטראפן א רואיג ארט, וואלט זי זיך נישט צוריקגעקערט. די זעלבע איז מיט די פסוק "הִיא יָשְׁבָה בַגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ", און "וּבַגּוֹיִם הָהֵם לֹא תַרְגִּיעַ - אין מיט די פעלקער וועט זי זיך נישט בארואיגן, וְלֹא יִהְיֶה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלֶךָ", זעהן מיר אז וואלטן זיי געטראפן א רואיג ארט, וואלטן זיי זיך נישט צוריקגעקערט, עכ"ל. אין ספר "תורה תמימה" שטייט[47], "דאס איז די פשט פונעם פסוק "זי זיצט מיטן גאנצען ווילן צווישן די גוים, זי איז נישט נותן לב זיך צוריקצוקערן קיין א"י, זי האט עס נישט געקענט אויספירן ווייל זי האט נישט געטראפן מנוחה, די דרש איז זייער טייער מיט איר קלארע השקפה, עס זאל דערהערט ווערן אין א יעדן דור, עד היום הזה", עכ"ל. עכ"פ זעהן מיר פון די אויבענדערמאנטע דברי חז"ל, די סוד פונעם גלות און די שוועריקייטן פון די אלע גזירות וואס קומט אויף אונז, איז אונז אויפצוּוועקן פונעם גלות שלאף. קול דודי דופק[48] - די קול פון מיין פריינט הקב"ה קלאפט אויפן טיר פון אונזער הארץ, צו דערוועקן אין אונז די חשק און בענקשאפט זיך צוריקצוקערן לארצנו הקדושה, וואס מיר האבן שוין מסיח דעת געווען דערפון פאר באלד צוויי טויזענט יאר, מיר האבן זיך באקוועם געמאכט מיט א קליינע רואיגקייט צו זיצן צווישן די פעלקער, מיט דעם חלילה אפגעלייקנט כבוד ה', די כבוד פון אונזער פאלק און די כבוד פון אונזער הייליג לאנד, מיר האבן פארקויפט אונזער בכורה וועגן א טעפעלע רויטע לינזען פון ארץ העמים.

אויף דעם ווײנט דער אייבישטער, ווי די גמרא איז מבאר אין חגיגה[49], אויף די שטאלץ פון די אידן וואס איז געגעבן געווארן צו די גוים, (איך האב נישט די גמרא מיט מיר צו וויסן דעם דף אדער דעם לשון, ווייל איך שרייב יעצט אן ספרים[50]). האב איך געזעהן פון איינע פון די גדולים הקדמונים וואס האט מפרש געווען די ווערטער, אז הקב"ה ווײנט אויף דאס וואס עס איז אוועקגענומען געווארן די שטאלץ אין חשיבות פון אידן, אז עס איז פון זיי אליינס פארלוירן געווארן די הרגש פון שטאלץ וואס א יעדע פאלק טוט זיך שטאלצירן מיט זייער אייגען פאלקשאפט, און אידן פילן נישט קיין שום ערך אז זיי זענען עם ישראל (ער האט פארלארען דעם זעלבסט-בעוואוסטען שטאלץ פיר זיינע הייליגע נאטיאן[51]), ביז ער האט פארקויפט זיין שטאלצקייט און גרויסקייט פאר אביסל נזיד עדשים וואס מען גיט אים אין די גלות לענדער. על כן, מוז דער אייבישטער קומען און קלאפן אויף אונזער טיר, קול דודי דופק - דאס זענען די אלע צרות און גזירות קשות וואס באנייט זיך אויף אונז אין יעדע צייט, כדי מעורר צו זיין אין אונז דעם ווילן און רצון זיך צוריקצוקערן צו אונזער לאנד און אונזער כבוד.

מיט דעם קען מען מפרש זיין דעם פסוק[52] "כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן - ווען איר וועט אריינקומען צו ארץ כנען, אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לַאֲחֻזָּה - וואס איך גיב אייך אלס אן ארבטייל, וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם - און איך וועל געבן א נגע פון צרעת אינעם הויז פון אייער לאנד", חז"ל[53] פרעגן אויף די ווערטער וְנָתַתִּי, וואס דאס ווייזט אויף א גוטע בשורה, אבער יעצט פארשטייען מיר דאס, אז השי"ת טוט אונז מבשר זיין א בשורה, אז בשעת מיר וועלן זיין צווישן די פעלקער אזוי ווייט אז מיר וועלן שוין מיינען אז מיר זיצן אין אונזער נחלה און מיר וועלן מסיח דעת זיין פון ארץ ישראל, וועט דער אייבישטער אונז שיקן א נגע אין אונזער הויז, בארצות הגולה ביז מיר וועלן עפענען די אויגן און וויסן וואס מיר זוכן דא, און צולייגן הארץ זיך צוריקצוקערן לארצנו הקדושה.

המשך בגליון הבא אי"ה

[39] מדרש אגדה, פר' נח, פר' ח, אות יא
[40] בראשית ח, ח
[41] דברים כח, סה
[42] ישעיהו יז, יב
[43] פר' א, אות כט
[44] איכה א, ג
[45] פר' לג, אות ח
[46] בראשית ח, ט
[47] איכה פר' א, אות סב
[48] עפ"י שיר השירים ה, ב
[49] חגיגה ה ע"ב
[50] דעם ספר איז געשריבן געווארן בשעת דער מחבר האט זיך באהאלטן אין בודאפעסט
[51] לשון המחבר
[52] ויקרא יד, לד
[53] הוריות י ע"א

לְאָרְכָּהּ וּלְרָחְבָּהּ

באשריבן שטעט, דערפלעך, היסטארישע פלעצער, און מקומות הקדושים אין ארץ ישראל

ראש הנקרה

צפון גליל העליון

די מדרש (בראשית רבה לט, ח) פארציילט אונז אז ווען אברהם אבינו איז ארויס פון ארם נהריים אויפן וועג צו א"י, איז וויבאלד ער איז אנגעקומען צו סולם של צור, האט ער געזאגט "הלוואי יהיה חלקי בארץ הזאת", האט אים דער אייבישטער געענטפערט "לזרעך אתן את הארץ הזאת". ראש הנקרה איז ביים עק פון די גרויסע בערג וואס ווערט פיל מאהל דערמאנט אין ש"ס, ספרי חז"ל, ווי אויך אין יוסיפין, אלס סולם של צור.

דורך די בארג האט זיך געצויגן די וועג פון א"י צו די פארט שטעט פון צור און צידון, דורך דעם וועג זענען אדורך די מיליטער פון סנחריב, פון אלכסנדר מוקדון, די קרייצוגלער, און די ענגלענדער ביי די ערשטע וועלט קריג. אין תש"א (1941) האבן די ענגלישע אדורכגעגראבן אין דעם בארג א טונעל פאר די באן וואס איז געפארן פון חיפה ביז טריפולי אין לבנון כדי צו פירן מיליטערישע טראנספארטן. היינט צוטאגס קען מען נאר זעהן א חלק פון די טונעל, עס דינט היינט פאר א זאל ווי מען ווייזט די היסטאריע פונעם פלאץ פאר די טויזענטער טעגליכע באזוכער. אין די געגנט האט מען געטראפן אור-אלטע קברים און חפצים פון די צידונים (Phoenicians), א פאלק וואס האט געוועלטיגט פון דא ביז צידון, זיי זענען געווען די וואס האבן געהאלפן שלמה המלך מיטן בויען דעם ביהמ"ק הראשון, ווי מיר זעהן אין תנ"ך (מלכים א' ה טז) "וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל חִירָם לֵאמֹר" וכו'.

פון די טיפעניישן פונעם ים אין דעם געגנט האט מען אמאהל געפאנגן די חלזון פיש כדי צו נעמען פון זיי די פארב פון תכלת, ווי אויך פלעגט מען דא אויסטריקענען דורך די זון, ים וואסער כדי צו מאכן דערפון זאלץ. עס קען אויך זיין אז פון די זאלץ באסיינען רעדט די פסוק (יהושע יג ו) "כָּל יֹשְׁבֵי הָהָר מִן הַלְּבָנוֹן עַד מִשְׂרְפֹת מַיִם", די פלעצער ווי מען האט אויסגעברענט די וואסער מיט די היץ פון די זון.

ראש הנקרה איז ביים גרעניץ פון לבנון, מערב זייט פון א"י ביים ברעג פון דעם ים הגדול, די שטארקע וואסערן לעכערן די ליים-שטיינער פונעם בארג מיט די שטארקע כוואליעס, און דאס האט פאראורזאכט די הערליכע טונעלען און מערות ווי באזוכער קענען ארומשפאצירן און זיך אנזעטיגן מיט נפלאות הבורא. אנצוקומען צו די טיפע מערות דארף מען אראפקומען פון די הויעך פון 70 מעטער מיט א רכבל (Chairlift).

דארט זעהט מען צומאהל די פלעדערמויזן וואס הענגן אין די טונעלן, מאסן טוירטלען הייבן דארט אן זייער נסיעה צום ים, און צומאהל באווייזט זיך דארט די ים לייבן (Mediterranean Monk Seal) וואס עס איז דא פון זיי גאר ווייניג.